

Comprehensive Geriatric Assessment:

Boeken:

- van Iersel M, Smalbrugge M, van de Pol M, Petrovic M, de Rooij S, Olde Rikkert M. Leerboek geriatrie: probleem georiënteerd werken met ouderen. Utrecht: de Tijdstroom: 2017.

Digitale bronnen:

- Samen beslissen: hulpmiddelen Federatie Medisch Specialisten voor samen beslissen.
- ePrognosis: rekentool om de levensverwachting te berekenen
- Richtlijn comprehensive geriatric assessment

Overzichtsartikelen:

- Clegg A, Young J, Iliffe S, Rikkert MO, Rockwood K. Frailty in elderly people [published correction appears in Lancet. 2013 Oct 19;382(9901):1328]. *Lancet*. 2013;381(9868):752-762.
- Fried LP, Tangen CM, Walston J, et al. Frailty in older adults: evidence for a phenotype. *J Gerontol A Biol Sci Med Sci*. 2001;56(3):M146-M156.

Acute geriatrie:

Boeken:

- Dubin D. Snelle interpretatie van ECG's. Amsterdam: Reed business education: 2011.
- Garcia T.B. Interpretatie van ECG's. Houten: Bohn Stafleu van Loghum: 2017.
- Olgers T, Oosterloo M, Ter Maaten J. Medische spoedsituaties, de systematische benadering. Houten: Prelum: 2015.

Digitale bronnen:

- Het acute boekje: richtlijnen voor de diagnostiek en behandeling van aandoeningen op het gebied van interne geneeskunde
- SWAB richtlijnen: landelijke richtlijnen voor antibioticabeleid
- Overzicht antibiotica spectrum
- Richtlijn behandeling kwetsbare ouderen bij chirurgie
- Richtlijn diabetes mellitus type 2 bij ouderen
- Richtlijn cardiovasculair risicomanagement
- Richtlijn vermoeden van ouderenmishandeling in het medisch specialistisch zorgdomein
- Richtlijn slaapproblemen bij acuut opgenomen ouderen
- Richtlijn perioperatief traject
- Richtlijn beleid rondom spoedoperaties
- Richtlijn totale heupprothese
- Richtlijn sepsis

Delier:

Digitale bronnen:

- Richtlijn delier
- Richtlijn kortdurend antipsychotica gebruik
- Richtlijn delier in palliatieve fase

Overzichtsartikelen:

- van Velthuisen E, Zwakhalen S, Mulder W, Verhey F, Kempen G. Detection and management of hyperactive and hypoactive delirium in older patients during hospitalization: a retrospective cohort study evaluating daily practice. *Int J Geriatr Psychiatry*. 2018;33: 1521-1529.
- van Gool WA, van de Beek D, Eikelenboom P. Systemic infection and delirium: when cytokines and acetylcholine collide. *Lancet*. 2010;375: 773-775.
- Hall R, Watne L, Cunningham E. CSF biomarkers in delirium: a systematic review. *Int J Geriatr Psychiatry*. 2018;33: 1479-1500
- Gual N, Morandi A, Pérez LM. Risk Factors and Outcomes of Delirium in Older Patients Admitted to Postacute Care with and without Dementia. *Dement Geriatr Cogn Disord*. 2018;45: 121-129.
- Hosker C, Ward D. Hypoactive delirium. *BMJ*. 2017;357: j2047.
- Langan C, Sarode D, Russ T, Shenkin S, Carson A, MacLulich A. Psychiatric symptomatology after delirium: a systematic review. *Psychogeriatrics*. 2017;17: 327-335

Dementie:

Digitale bronnen:

- [Alzheimer Nederland](#)
- [Alzheimer forum](#): laatste nieuws en trials over Alzheimer dementie
- [Dementie op jonge leeftijd](#): platform van Alzheimer Nederland
- [Alzheimer centrum](#): website Alzheimercentrum Amsterdam (Amsterdam UMC)
- [Brain research centrum](#): onderzoek naar verschillende vormen van dementie
- [Richtlijn dementie](#)

Overzichtsartikelen:

- [Continuum](#), Lifelong Learning in Neurologie. Edition Dementia. February 2019, Vol.25, No.1
- Atri A. The Alzheimer's disease clinical spectrum: diagnosis and management. *Med Clin N Am*. 2019; 103: 263-293.
- Sanford AM. Lewy body dementia. *Clin Geriatr Med*. 2018;34: 603-615
- Tangalos E, Petersen R. Mild Cognitive Impairment in geriatrics. *Clin Geriatr Med*. 2018;34: 563-589.
- van Straaten E, Schelten P, Knol D, van Buchem M, van Dijk E, Hofman P, Karas G, Kjartansson O, de Leeuw FE, Prins N, Schmidt R, Visser M, Weinstein H, Barkhof F. Operational Definitions for the NINDS-AIREN Criteria for Vascular Dementia: an Interobserver Study. *Stroke*. 2003;34: 1907-1912.

Functionele achteruitgang bij de kwetsbare patiënt:

Digitale bronnen:

- [Richtlijn ondervoeding](#)
- [Richtlijn urine-incontinentie](#)

Overzichtsartikelen:

- Cruz-Jentoft AJ, Bahat G, Bauer J, et al. Sarcopenia: revised European consensus on definition and diagnosis. *Age Ageing*. 2019; 48: 16-31.
- Hoogerduijn, Schuurmans, Duijnste, de Rooij, Grypdonck. A systematic review of predictors and screening instruments to identify older hospitalized patients at risk for functional decline. *J.Clin.Nurs*. 2007;16: 46-57

Palliatieve zorg

Boeken:

- Spreeuwenberg e.a. Handboek palliatieve zorg. Houten: Bohn Stafleu van Loghum: 2016.

Digitale bronnen:

- Pallialine: richtlijnen palliatieve zorg
- Netwerk palliatieve zorg: overzicht netwerken palliatieve zorg
- KNMG rapport: niet alles wat kan, hoeft
- Checklist met bespreekpunten laatste levensfase
- Richtlijn ICD/pacemaker in de laatste levensfase
- Richtlijn Palliatieve zorg bij hartfalen NYHA-klasse III en IV
- Richtlijn palliatieve zorg bij eindstadium nierfalen

Overzichtsartikelen:

- Vissers KC, van den Brand MW, Jacobs J, et al. Palliative medicine update: a multidisciplinary approach. Pain Pract. 2013;13(7):576-588.

Oncologie:

Boeken:

- Wymenga e.a. Handboek kanker bij ouderen. Utrecht: Uitgeverij de Tijdstroom: 2011.

Digitale bronnen:

- IKNL rapport kankerzorg in beeld: de oudere patient
- SIOG: internationale richtlijnen op gebied van geriatrische oncologie
- Oncoline: nederlandse protocollen op gebied van oncologie
- CARG en CRASH: rekentools om de toxiciteit van chemotherapie te berekenen

Overzichtsartikelen:

- Hamaker et al. Frailty screening methods for predicting outcome of a comprehensive geriatric assessment in elderly patients with cancer: a systematic review. Lancet Oncology. 2012
- Hamaker et al. Diagnostiek bij zeer oude ouderen; wanneer wel, wanneer niet doen bij vermoeden van een maligniteit? NTVG. 2019
- Mohile et al. Practical Assessment and Management of Vulnerabilities in Older - Patients Receiving Chemotherapy: ASCO Guideline for Geriatric Oncology. J Clin Oncol. 2018
- Smith Giri et al. Integration of geriatric assessment into routine oncologic care and advances in geriatric oncology: A young International Society of Geriatric Oncology Report of the 2020 American Society of Clinical Oncology (ASCO) annual meeting. J Geriatric Oncol. 2020

Polyfarmacie:

Digitale bronnen:

- The NNT: korte samenvattingen van evidence-based medicine
- Medstopper: bron voor deprescribing
- Primary health Tasmania: bron voor deprescribing
- Deprescribing.org: richtlijnen en algoritmes voor deprescribing
- Ephor: Expertisecentrum PHarmacotherapie bij OudeRen
- Farmacogenetica: Tabellen cytogenomen en geneesmiddelen
- Flockhart tabel: interacties P450

- Nederlandse vereniging voor klinische farmacologie: onderwijs en kennisbronnen
- KNMP Kennisbank: onder andere voor: rekenmodules nierfunctie
- Richtlijn polyfarmacie bij ouderen
- STRIP methode

Overzichtsartikelen:

- Knol W, Verduijn M, Lelie-van der Zande A, van Marum R, Brouwers J, van der Cammen T, Petrovic M, Jansen P. Onjuist geneesmiddelgebruik bij ouderen opsporen: de herziene stop- en start-criteria. Ned Tijdschr Geneeskd. 2015;159:A8904.

Psychiatrie en gedrag:

Boeken:

- Dening, Thomas. Oxford Textbook of Old Age Psychiatry. Oxford: Oxford University Press: 2013.
- Naarding, Beers. Molemans Praktische Psychofarmacologie. Houten: Prelum: 2015
- Deeg, Boskwijk. Handboek ouderenpsychiatrie. Utrecht: De Tijdstroom: 2018.
- Hengeveld, Oosterbaan, Tijdink. Handboek psychiatrisch onderzoek. Utrecht: De Tijdstroom: 2019.
- Van Alphen et al. Handboek Persoonlijkheidsstoornissen bij ouderen. De Tijdstroom: 2018.

Digitale bronnen:

- Nederlands kennisinstituut voor ouderenpsychiatrie: onderdeel van Trimbos Instituut met verschillende dossiers over psychiatrische stoornissen en bijvoorbeeld ouderen mishandeling.
- GGZ Standaarden: kwaliteitsstandaarden geestelijke gezondheidszorg
- Richtlijn acute psychiatrie
- Richtlijn neuropsychiatrische gevolgen NAH
- Richtlijn bipolaire stoornissen
- Richtlijn Angststoornissen
- Richtlijn SOLK
- Richtlijn schizofrenie
- Richtlijn persoonlijkheidsstoornissen
- Addendum ouderen bij multidisciplinaire richtlijn depressie

Naslagwerk:

Piercy, K.W. (2010). Working with aging families – therapeutic solutions for caregivers, spouses and adult children. Norton, New York, NY

Vallen, mobiliteit en neurologie:

Boeken:

- Sirven, Malamut. Clinical neurology of the older adult. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins: 2008.
- Ropper, Samuels. Adams and Victor's Principles of Neurology. New York: McGraw-Hill Professional: 2019.
- Wolters, van Laar. Parkinsonism and related disorders. Amsterdam: Wolters & Baumann, VU uitgeverij: 2013
- Jacobs B. Leidraad neurologie. Houten: Bohn Stafleu van Loghum: 2015.
- Hijdra A, Koudstaal P.J. Neurologie. Houten: Springer Media b.v.: 2015.

Digitale bronnen:

- Handboek valkliniek: handleiding voor implementatie valkliniek van Landelijk Netwerk Valklinieken
- Garvan fracture risk calculator en Fracture risk assessment tool (FRAX): fractuurrisico berekenen
- Richtlijn osteoporose en fractuurpreventie
- Multidisciplinaire richtlijn Ziekte van Parkinson
- Kwaliteitsstandaard atypische parkinsonismen
- Richtlijn polyneuropathie
- Richtlijn preventie van valincidenten bij ouderen
- Richtlijn duizeligheid bij ouderen

Doelmatigheid, kwaliteit en patiëntveiligheid:

Digitale bronnen:

- VMS bundel "kwetsbare ouderen": informatie en tools voor patiëntveiligheid en veiligheidmanagementsysteem (VMS) in het ziekenhuis.
- VeiligheidNL: onder andere informatie over valpreventie
- Beter Oud: evidence based transmurale zorgconcepten
- Nivel dossier patiëntveiligheid: informatie Nivel-onderzoek naar patiëntveiligheid sinds 2004
- Ontregel de zorg: over het programma [Ont]Regel de Zorg opgezet (VWS)
- Bewustzijns project: handreikingen doelmatigheid van zorg in de geneeskundige vervolgopleiding

Management, organisatie en leiderschap:

Boeken:

- Hart W. Anders denken: 9 sleutels voor het werken vanuit de bedoeling. Amsterdam: Management Impact: 2017. <https://www.andersvasthouden.nl/>
- Timmermans M. Handboek van basisarts naar medisch specialist: wat je níét leert in je opleiding. Baarn: Take Charge in samenwerking met VvAA: 2018.
- Baas LC. Hoe dokters beter kunnen worden: met meer rust in het hoofd en focus op de patiënt. Laurens Baas: 2018
- Covey SR. De zeven eigenschappen van effectief leiderschap. Amsterdam: Business Contact: 2019.
- Brown B. De kracht van kwetsbaarheid: heb de moed om niet perfect te willen zijn. Amsterdam: Lev: 2013.
- Fuijkschot, Versteeg, Verweij, Hilders, Levi. Artsen met verstand van zaken: medisch leiderschap, financiën en organisatie in de zorg. Utrecht: De Tijdstroom: 2018.
- Ramler, Raadgers. De ring in: onderhandelen binnen en namens (para)medische maatschappen. Utrecht: VvAA opleidingen en teamcoaching: 2011.
- van Vree. Van Vree's vergaderwijzer. Bussum: Jade Media: 2016.

Digitale bronnen:

- Zorgpad kwetsbare ouderen over de keten en in het ziekenhuis: leidraad om zorgproces rond kwetsbare oudere patiënt te verbeteren.
- Standpunt substitutie van ouderenzorg: KNMG standpunt over toekomstbestendige zorg

Onderwijs en wetenschap:

Boeken:

- Klinisch opleiden en onderwijs in de praktijk. Brand, 4^e editie 2018
- Effectief zoeken en beoordelen van medische literatuur. Houweling, S.T. e.a. 2^e druk 2008
- Evidence Based Medicine, Straus et al, 5th edition 2018
- Grondslagen der epidemiologie. Vandenbroucke e.a. 7e druk 2017
- Inleiding in Evidence based medicine . Offringa. 3^e druk 2008

Digitale bronnen:

- Opleidingsplan klinische geriatrie: EIK
- Leidraad voor medisch wetenschappelijk onderzoek bij ouderen
- 4Geriatrics: email service met maandelijks overzicht van abstracts uit 4 geriatrische tijdschriften.
- 4Medicine: email service met wekelijks overzicht van abstracts uit 4 grote medische tijdschriften.
- Up to date: online medische informatie en evidence-based aanbevelingen.
- The Cochrane library

Algemeen:

Boeken:

- Jansen, van der Laan, Schols. Het geriatrie formularium, een praktische leidraad. Houten: Bohn Stafleu van Loghum: 2013
- Halter J, Ouslander J, Studenski S, High K, Asthana S, Supiano M, Ritchie C. Hazzard's Geriatric Medicine and Gerontology. New York: McGraw-Hill Education: 2016
- Michel JP, Beattie L, Martin F, Walston J. Oxford Textbook of Geriatric Medicine. Oxford: Oxford University Press: 2018.

Digitale bronnen:

- The portal of geriatrics online education: collectie onderwijsmateriaal geriatrische onderwerpen.
- The Merck Manuals of Geriatrics: online medisch en wetenschappelijk handboek
- Canon van gerontologie: informatie over de ouder wordende mens, bijeengebracht door deskundigen van wetenschappelijke instellingen in Nederland.
- Richtlijnen Nederlandse Internisten Vereniging
- Richtlijnen met betrokkenheid NVKG
- Richtlijnen database

Vakbladen:

- American Geriatrics Society
- Gerontological Society of America
- British geriatric society
- Age and Ageing
- Drugs and Ageing
- Geriatric Oncology
- European journal of geriatric medicine

Vastgesteld OOW-vergadering 29-3-2021